

Διερευνώντας τις Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης (ΕΚΜ) στα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης (ΥΕΜ)

Χριστίνα Σταύρου, Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Τελικό Συνέδριο του Ερευνητικού Έργου «PLCs for us»

Πέμπτη, 8 Φεβρουαρίου 2024 | Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης μέσα από το Πρόγραμμα ΥΕΜ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- Επαγγελματική Μάθηση εντός του σχολείου → Δημιουργία και λειτουργία ΕΚΜ εκπαιδευτικών
- Εστίαση σε ένα ζήτημα, μία προτεραιότητα
- Κοινό όραμα και κοινή στόχευση
- Συνεργασία για σχεδιασμό και αποτίμηση δράσεων
- Έμφαση στον αναστοχασμό

Ηρακλέους, Μ., Κουππάνου, Α., Παπαριστοδήμου, Ε., Πιτζιολή, Μ., Σάββα, Π., Σταύρου, Χ., & Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου, Π., (2020). *Πρόγραμμα επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών στο σχολείο. Οδηγός σχεδιασμού, εφαρμογής και υποστήριξης*. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης μέσα από το Πρόγραμμα ΥΕΜ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

**ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ
2022-2023**

ΣΥΝΟΛΟ, N=44

5 νηπιαγωγεία

24 δημοτικά σχολεία

4 γυμνάσια

8 λύκεια

1 εσπερινό γυμνάσιο-λύκειο

1 τεχνική σχολή

1 ειδική σχολή

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης στα σχολεία ΥΕΜ: Θέματα υπό προτεραιότητα

Θετική συμπεριφορά –
Υπευθυνότητα – Σεβασμός
– Ενσυναίσθηση –
Κοινωνική και
συναισθηματική μάθηση

Σχέσεις – Κλίμα τάξης και
σχολείου

Ενσωμάτωση ψηφιακής
τεχνολογίας – Ψηφιακά
υπεύθυνη συμπεριφορά

Ελληνική ως δεύτερη
γλώσσα – Ενσωμάτωση
παιδιών ΜΜΕΒ

Γλωσσική ανάπτυξη –
Αναγνωστική ευχέρεια –
Εμπλουτισμός λεξιλογίου
– Κατανόηση και
παραγωγή γραπτού και
προφορικού λόγου

Κατανόηση οδηγιών –
Επίλυση μαθηματικών
προβλημάτων

Ποιοτική Διδασκαλία –
Διαφοροποίηση
Διδασκαλίας

Καλλιέργεια κριτικής
σκέψης

Λογοτεχνικός
γραμματισμός –
Φιλαναγνωσία –
Κατανόηση και
δημιουργική γραφή

Αυθεντική μάθηση και
αξιολόγηση

Σκοπός

Να διερευνηθούν οι Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης που δημιουργούνται εντός του σχολείου, όταν (η) ομάδα εκπαιδευτικών συνεργάζεται, σχεδιάζει, εφαρμόζει και αναστοχάζεται προς την επίτευξη ενός κοινού οράματος που σχετίζεται με τη μάθηση.

EXCELLENCE/0421/0333

Ερευνητικά ερωτήματα

1. Πώς αποτιμούν οι εκπαιδευτικοί τη λειτουργία ΕΚΜ;
2. Ποια στοιχεία βοήθησαν στη λειτουργία των ΕΚΜ εντός του σχολείου;
3. Ποιες προκλήσεις και εισηγήσεις για βελτίωση αναδύονται;

Συλλογή και ανάλυση δεδομένων (2023-2024)

- Ανώνυμο ψηφιακό ερωτηματολόγιο προς εκπαιδευτικούς στην αρχή της σχολικής χρονιάς
- Ανώνυμο ψηφιακό ερωτηματολόγιο προς εκπαιδευτικούς στο τέλος της σχολικής χρονιάς
- Ενδιάμεσος και Τελικός Απολογισμός Σχολείων – Ηλεκτρονική Πύλη Επαγγελματικής Μάθησης
- Ενδιάμεσος και Τελικός Απολογισμός Υποστηρικτών/Υποστηρικτριών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- Στατιστική ανάλυση με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS – Παραμετρικές και Μη-παραμετρικές αναλύσεις
- Ποιοτική ανάλυση περιεχομένου

Προφίλ ερωτηθέντων: Ψηφιακά ερωτηματολόγια – ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

Μεταβλητές		N	%
ΒΑΘΜΙΔΑ	ΠΡΟΔΗΜΟΤΙΚΗ Ή ΔΗΜΟΤΙΚΗ	99	75
	ΜΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗ Ή ΜΕΣΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ Ή ΕΙΔΙΚΗ	33	25
ΕΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ	1	48	36,4
	2	45	34,1
	3	15	11,4
	4	11	8,3
	4+	13	9,8
ΕΤΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	1	50	37,9
	2	69	52,3
	2+	13	9,8

ΕΡΩΤΗΜΑ 1

Πώς αποτιμούν οι εκπαιδευτικοί τη λειτουργία ΕΚΜ στο σχολείο τους;

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι ίσχυσαν σε αρκετά υψηλό βαθμό διάφορα **στοιχεία που αφορούν τη λειτουργία των ΕΚΜ** στο σχολείο τους.

Πίνακας 1

Μέσοι Όροι και Τυπικές Αποκλίσεις ανά μεταβλητή (N=132)

	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση
Εμπιστοσύνη μεταξύ συναδέλφων	8.45	1.986
Σημασία σχεδιασμού δράσεων	8.30	1.633
Αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ ατόμων	8.26	1.750
Αξιοποίηση ικανοτήτων των συναδέλφων	8.18	1.873
Ρυθμίσεις για διευκόλυνση	8.14	1.919
Αναζήτηση λύσεων	8.11	1.727
Αποφάσεις για επιλογή δράσεων	8.08	1.765
Σημασία σχεδιασμού δράσεων	8.08	1.734
Συνεργασία μεταξύ συναδέλφων	8.05	1.931
Αναστοχασμός για δράσεις που σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν	7.95	1.777
Αποφάσεις βάσει ανάλυσης δεδομένων	7.83	1.931
Κοινό όραμα	7.61	1.844
Σημασία των οπτικών όλων στη λήψη αποφάσεων	7.25	2.080

ΕΡΩΤΗΜΑ 1

Πώς αποτιμούν οι εκπαιδευτικοί τη λειτουργία ΕΚΜ στο σχολείο τους;

Ομοίως, οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι ίσχυσαν σε αρκετά υψηλό βαθμό **στοιχεία που αφορούν την προσωπική τους συμμετοχή σε ΕΚΜ** εντός του σχολείου.

Πίνακας 2

Μέσοι Όροι και Τυπικές Αποκλίσεις ανά μεταβλητή (N=132)

	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση
Έμαθα να εφαρμόζω περισσότερες πρακτικές	7.95	1.775
Δοκίμασα νέες ιδέες ή αλλαγές στη διδακτική μου πρακτική	7.84	1.902
Έγινα ικανότερη/ος στο να συνεισφέρω στη συλλογική προσπάθεια	7.75	1.801
Έμαθα να ξεπερνώ τυχόν προκλήσεις που αντιμετώπιζα	7.69	1.850
Θετικές αλλαγές στις μαθησιακές εμπειρίες των μαθητών/μαθητριών λόγω συμμετοχής	7.61	1.905
Αποτελεσματική μορφή ΕΜ η συμμετοχή	7.40	2.082

ΕΡΩΤΗΜΑ 1

Πώς αποτιμούν οι εκπαιδευτικοί τη λειτουργία ΕΚΜ στο σχολείο τους;

Ωστόσο, παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε διάφορα στοιχεία ανάλογα με τη βαθμίδα του σχολείου.

Οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε νηπιαγωγεία ή δημοτικά σχολεία απάντησαν διαφορετικά από εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης (Γυμνάσια, Λύκεια, Τεχνικές Σχολές) ή σε Ειδική Σχολή (Mann-Whitney, $U_{(130)}=2167$, $z=.56$, $p<.05$)

Πίνακας 3

Διαφορές σε στοιχεία ανάλογα με τη βαθμίδα

	Βαθμίδα	Mean	N	Τυπική απόκλιση	Asymp. Sig. (2-tailed)
Ρυθμίσεις για διευκόλυνση	Νηπ., Δημοτ.	8.44	99	1.814	.001
	Μ.Ε., Ειδ. Εκπ.	7.24	33	1.969	
Αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ ατόμων	Νηπ., Δημοτ.	8.37	99	1.877	.014
	Μ.Ε., Ειδ. Εκπ.	7.91	33	1.259	
Αποφάσεις για επιλογή δράσεων	Νηπ., Δημοτ.	8.25	99	1.763	0.16
	Μ.Ε., Ειδ. Εκπ.	7.58	33	1.696	

ΕΡΩΤΗΜΑ 1

Πώς αποτιμούν οι εκπαιδευτικοί τη λειτουργία ΕΚΜ στο σχολείο τους (στην αρχή και στο τέλος της χρονιάς);

Οι 38 εκπαιδευτικοί είχαν δηλώσει ακόμα μεγαλύτερες προσδοκίες για τα στοιχεία που αφορούν τη λειτουργία της ΕΚΜ στο σχολείο τους κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς.

Πίνακας 4

Διαφορές μεταξύ Προσδοκιών και Αποτίμησης των στοιχείων που αφορούν τη λειτουργία ΕΚΜ

		Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση	N	Two-sided p
Κοινό όραμα	ΑΡΧΗ	8.03	1.952	38	.337
	ΤΕΛΟΣ	7.63	1.866	38	
Ρυθμίσεις για διευκόλυνση	ΑΡΧΗ	8.50	1.484	38	1.000
	ΤΕΛΟΣ	8.50	1.720	38	
Αποφάσεις βάσει ανάλυσης δεδομένων	ΑΡΧΗ	8.18	1.943	38	.840
	ΤΕΛΟΣ	8.11	1.573	38	
Σημασία οπτικών όλων στη λήψη αποφάσεων	ΑΡΧΗ	7.92	1.964	38	.057
	ΤΕΛΟΣ	7.29	2.039	38	
Αποφάσεις για επιλογή δράσεων	ΑΡΧΗ	8.53	1.447	38	.241
	ΤΕΛΟΣ	8.11	1.900	38	
Σημασία σχεδιασμού δράσεων	ΑΡΧΗ	8.55	1.389	38	.347
	ΤΕΛΟΣ	8.26	1.639	38	
Αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ ατόμων	ΑΡΧΗ	8.87	1.070	38	.061
	ΤΕΛΟΣ	8.32	1.526	38	
Συνεργασία μεταξύ συναδέλφων	ΑΡΧΗ	8.50	1.289	38	.025
	ΤΕΛΟΣ	7.66	2.172	38	
Εμπιστοσύνη μεταξύ συναδέλφων	ΑΡΧΗ	8.61	1.386	38	.626
	ΤΕΛΟΣ	8.45	1.899	38	
Αξιοποίηση ικανοτήτων των συναδέλφων	ΑΡΧΗ	8.55	1.350	38	.271
	ΤΕΛΟΣ	8.18	1.738	38	
Αναστοχασμός για δράσεις που σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν	ΑΡΧΗ	8.50	1.390	38	.086
	ΤΕΛΟΣ	7.87	1.773	38	
Σημασία σχεδιασμού δράσεων	ΑΡΧΗ	8.50	1.484	38	.168
	ΤΕΛΟΣ	8.00	1.724	38	
Αναζήτηση λύσεων	ΑΡΧΗ	8.47	1.310	38	.465
	ΤΕΛΟΣ	8.24	1.700	38	

ΕΡΩΤΗΜΑ 1

Πώς αποτιμούν οι εκπαιδευτικοί τη λειτουργία ΕΚΜ στο σχολείο τους;

- Ιδιαίτερα θετική αποτίμηση των σχολείων στους ενδιάμεσους και τελικούς απολογισμούς τους
- Αναφορές σε στοιχεία που συνηγορούν στον αναπτυξιακό χαρακτήρα των ΕΚΜ
 - Αλλαγές στους/στις μαθητές/μαθήτριες – Ορατά αποτελέσματα
 - Μάθηση των εκπαιδευτικών – Δράσεις και καλές πρακτικές – Σχεδιασμός και υλοποίηση
 - Αλληλεπίδραση, συνεργασία και προβληματισμός εντός της ΕΚΜ
 - Συνεργασία με άλλους φορείς (π.χ. μαθητές, γονείς/κηδεμόνες)
 - Αντιλήψεις αλλαγής και βελτίωσης – Έμφαση στη συνέπεια, τη μεθοδικότητα και τη συστηματικότητα για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα

ΕΡΩΤΗΜΑ 2

Ποια στοιχεία βοήθησαν στη λειτουργία των ΕΚΜ εντός του σχολείου;

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι σε αρκετά υψηλό βαθμό υπήρχαν **στοιχεία που βοήθησαν στη λειτουργία των ΕΚΜ** εντός του σχολείου.

Πίνακας 5

Μέσοι Όροι και Τυπικές Αποκλίσεις ανά στοιχείο που βοήθησε στη λειτουργία ΕΚΜ

	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση	N
Η στήριξη από τη Διεύθυνση	4.27	.989	132
Η αξιοποίηση χρόνου κοινής συνεδρίας προσωπικού	4.18	.940	131
Οι αλληλοπαρακολουθήσεις ή συνδιδασκαλίες	4.06	.990	126
Η ατομική ανταπόκριση/συμμετοχή συναδέλφων	3.90	.976	131
Η σύνδεση δράσεων με το καθημερινό έργο του σχολείου	3.87	.976	130
Η αξιοποίηση του μη διδακτικού χρόνου των εκπ/κών	3.83	.958	127
Οι διαθέσιμοι πόροι (π.χ. ψηφιακοί, οικονομικοί)	3.53	.991	127
Ο ρόλος του/της Οικείου/α Επιθεωρητή/Επιθεωρήτριας	2.88	1.259	116

ΕΡΩΤΗΜΑ 2

Ποια στοιχεία βοήθησαν στη λειτουργία των ΕΚΜ εντός του σχολείου;

Στατιστικά σημαντικές διαφορές παρατηρήθηκαν σε διάφορα στοιχεία που βοήθησαν στη λειτουργία των ΕΚΜ ανάλογα με τη βαθμίδα του σχολείου.

Οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε νηπιαγωγεία ή δημοτικά σχολεία απάντησαν διαφορετικά από εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης (Γυμνάσια, Λύκεια, Τεχνικές Σχολές) ή σε Ειδική Σχολή (Mann-Whitney, $U_{(130)}=2167$, $z=.56$, $p<.05$)

Πίνακας 6

Διαφορές στα στοιχεία που βοήθησαν ανάλογα με τη βαθμίδα

	Βαθμίδα	Mean	N	Τυπική απόκλιση	Asymp. Sig. (2-tailed)
Η αξιοποίηση χρόνου κοινής συνεδρίας προσωπικού	Νηπ., Δημοτ.	4.27	98	.926	.040
	Μ.Ε., Ειδ. Εκπ.	3.91	33	.947	
Η σύνδεση δράσεων με το καθημερινό έργο του σχολείου	Νηπ., Δημοτ.	3.99	99	.974	.006
	Μ.Ε., Ειδ. Εκπ.	3.48	31	.890	
Οι αλληλοπαρακολουθήσεις ή συνδιδασκαλίες	Νηπ., Δημοτ.	4.19	95	.949	.008
	Μ.Ε., Ειδ. Εκπ.	3.65	31	1.018	

ΕΡΩΤΗΜΑ 3

Ποιες προκλήσεις και
εισηγήσεις για
βελτίωση αναδύονται;

- Χρόνος για συνέργειες, συνεργασία και αναστοχασμό
- Ανάγκη για συνοχή, επιμονή και συμμετοχή από όλες/όλους τις/τους εκπαιδευτικούς για καλύτερα αποτελέσματα
- Εισηγήσεις
 - Ενθάρρυνση και ενεργοποίηση περισσότερων συναδέλφων
 - Στήριξη από το ΠΙ για σχεδιασμό και εφαρμογή δράσεων στη βάση θεωρητικού πλαισίου αλλά και της καθημερινότητας του σχολείου, για προώθηση του αναστοχασμού, για ανάδειξη καλών πρακτικών
 - Δημιουργία ΕΚΜ εντός και εκτός σχολείου (δικτύωση μεταξύ σχολείων)
 - Συλλογή ερευνητικών δεδομένων για ΕΚΜ
 - Διερεύνηση της δυνατότητας υποστήριξης από επιθεωρητές/επιθεωρήτριες (π.χ. μελέτες περίπτωσης)
 - Θεσμοθέτηση χρόνου για ΕΚΜ στο σχολείο

Συζήτηση

- Θετικές αποτιμήσεις από τη λειτουργία των ΕΚΜ, καθώς και σε ό,τι αφορά την προσωπική μάθηση και εμπλοκή των εκπαιδευτικών
 - Μια σειρά από στοιχεία που καθόρισαν τη λειτουργία της ΕΚΜ στο σχολείο, π.χ. σχεδιασμός και εφαρμογή δράσεων και πρακτικών, επικοινωνία και εμπιστοσύνη μεταξύ των συναδέλφων.
 - Μια σειρά από στοιχεία που αφορούν την εφαρμογή περισσότερων πρακτικών, τον πειραματισμό με νέες ιδέες και αλλαγές στη διδακτική πρακτική, την ικανότητα για συνεισφορά στη συλλογική προσπάθεια, την άμβλυνση τυχόν προκλήσεων
 - Ιδιαίτερη σημαντική η θετική αποτίμηση σχετικά με τις ευκαιρίες που είχαν οι μαθητές/μαθήτριες για θετικές αλλαγές στις μαθησιακές τους εμπειρίες, λόγω της συμμετοχής των εκπαιδευτικών τους.
- Υψηλές προσδοκίες των εκπαιδευτικών
 - Ανάγκη για ανταπόκριση στις προσδοκίες με στήριξη των ΕΚΜ εντός του σχολείου, με προσεγγίσεις που μετασχηματίζουν τη μάθηση και την πρακτική εκπαιδευτικών και μαθητών/μαθητριών
 - Να εργαστούμε ακόμα πιο συστηματικά για περαιτέρω ενίσχυση των στοιχείων που βοηθούν τη λειτουργία ΕΚΜ
 - Να επιδιώξουμε συνέπεια, συνοχή και βιωσιμότητα των ΕΚΜ των εκπαιδευτικών – επέκταση συνεργασίας και δικτύωση μεταξύ σχολείων

- Η δημιουργία χώρου και τακτού χρόνου για συναντήσεις και αναστοχασμό είναι κρίσιμοι παράγοντες για την εφαρμογή των ΕΚΜ
(Day et al, 2016; Hairon & Tan, 2017)
- Διαφορές μεταξύ βαθμίδων
 - Περαιτέρω διερεύνηση χρειάζεται για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν
 - να δημιουργηθούν ολιγομελείς υποομάδες εκπαιδευτικών εντός της ΕΚΜ
 - να αξιοποιηθούν υφιστάμενες δομές, οι οποίες πλαισιώνουν τη δημιουργία υποομάδων που συνεργάζονται
- Περαιτέρω διερεύνηση θα ρίξει φως
 - στο πώς θα μπορούσε να ενισχυθεί ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού ως ηγέτη εντός της ΕΚΜ
 - στους τρόπους με τους οποίους διαφορετικές ΕΚΜ πειραματίζονται με την οργάνωση καθημερινών προγραμμάτων και πρακτικών λεπτομερειών για τη μεγιστοποίηση του χρόνου και της αλληλεπίδρασης.

Το Περιβάλλον Αλλαγής

Εξωτερικός Τομέας

- Επιμόρφωση στη βάση αναγκών
- Ιδέες για πρακτικές και δράσεις, στη βάση της θεωρίας
- Αλληλεπίδραση μεταξύ συναδέλφων

Προσωπικός Τομέας

- γνώσεις
- προσδοκίες
- αντιλήψεις
- δεξιότητες
- ...

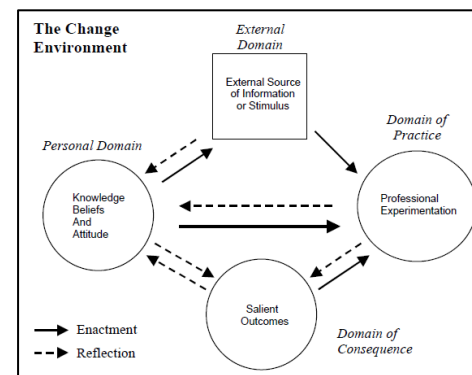
Τομέας Πρακτικών

- Δοκιμές - Πειραματισμός
- Εφαρμογή νέων ιδεών και πρακτικών
- Σχέση με το καθημερινό έργο του σχολείου

Τομέας Συνεπειών

- Θετικές αλλαγές στις μαθησιακές εμπειρίες
- Θετικά αποτελέσματα και ανταπόκριση μαθητών/μαθητριών

————→ Δράση
- - - - -> Αναστοχασμός

Το διασυνδεδεμένο
μοντέλο των Clarke και
Hollingsworth (2002) με
στοιχεία που αφορούν τις
ΕΚΜ

EXCELLENCE/0421/0333

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας

epaggelmatikimathisi@cyearn.pi.ac.cy

<https://www.pi.ac.cy/>

<https://plcsforus.eu/>

EXCELLENCE/0421/0333